

Versenyben az MSZMP

— Hol tart tehát a párt átalakulása?

— Az MSZMP ügyintéző párt volt, s ez a mai napig nem változott lényegesen, noha az elmúlt esztendő során komoly kísérletek történtek a működési mód felváltására. A kezdeményezés azonban nem járta át sem a stílust, sem a módszereket. Kiváltotta viszont a pártban belüli bizonytalanságot, amely úgy jellemezhető, hogy a régi gyakorlat már nem érvényesül, az új rend pedig még nem alakult ki. Ez az állapot önmagában is elegendő lenne arra, hogy válságérzetet keltsen a párttagságban, ám ezt tetézte a rendszer teljesítményével való elégedetlenség, a párt múltban elkövetett hibáinak, bűneinek felismerése, ideológiai és szervezeti összetartó erejének megroppanása és a mindebből adódó lelki és fizikai terhek is. Egy friss vizsgálat találó megállapítása szerint a Kádár-korszak nélkülünk, de értünk "véleménye mostanra a „nelliünk, de értünk sem" érzetté alakult át. Az új arculatát kereső pártnak ezzel a fájdalmas valósággal kell szembenéznie. En tehát abban látom a változás lényegét, hogy a párt célja, programja megfogalmazásában, ennek megvalósításában végleg lemondva hatalmi monopóliumáról az új helyzethez alkalmazkodik, és minden erejével a demokratikus, szabad, szocialista Magyarország megteremtésén fáradozik.

— Mi az igazság abban, hogy az új arculat kialakításához még a nevet is megváltoztatja a párt?

— Amennyiben a tagság igénye ezt diktálja, egy párt sem zárkozhat el ez elől.

— Milyen javaslatok hangzottak el?

— Elhangzott a Magyar Szocialista Párt elnevezés. Javasolták továbbá, hogy Magyar Szocialista Néppárt, vagy Szocialista Demokrata Néppárt legyen a szervezet új neve. Ezek kétségkívül azt jelzik, hogy a fogalomkeresés hátterében is egy megújuló politikai tartalom igénye húzódik meg. Úgy gondolom, valóban a politika lényegét kell megváltoztatni.

— Ön miben jelölné meg ezt a lényegét?

Szerintem a hazai politikai versenyhelyzetben a humanista és baloldali aramlatok eredményeire, politikai tapasztalataira építő nemzeti párt veheti fel a küzdelmet, s amely nyitott minden olyan kezdeményezés iránt, amely a haladást elősegíti. Az új arculatú MSZMP-nek munkálkodnia kell az eszmei egység megteremtésén a párt belüli — úgy is, hogy megnyugtató módon lezárja múltjának vitatott korszakait és kérdéseit, s úgy is, hogy emelt fővel vállalja annak maradandó értékeit, — mert semmilyen politikai párt sem viseli el a tartós eszmei és politikai bizonytalanságot. Belső feszültségben nem lehet elvárni az eredményes politikai cselekvést.

— A jövő azonban mást jelent a reformkörök tagjainak és mások központnak. Kinek a véleménye nyomtöbbséget a latban?

Az MSZMP-nek, a saját érdekében figyelnie kell minden véleményre, így azokra is, akik időközben — ilyen vagy olyan okból — kimaradtak a szervezetről.

— Tehát a reformkörökre is.

— Ami a reformköröket illeti, ezek szerintem olyan közösségek, melyeknek tagjai új szellemi felfogásról tanúskodnak, új gyakorlat kialakítására törekuszenek, a változás érdekében kezdeményeznek. Ám, ha magát a reformot akarják ki-sajátítani, akkor magát a pártot benítják meg. Egy magát korszerűnek tekintő politikai mozgalomnak

Az MSZMP Központi Bizottsága februárban úgy határozott, hogy a politikai intézményrendszer átalakulása a többpártrendszer keretei között folytatódjék tovább. Ez a döntés voltaképpen egy már meglévő helyzettel való reális számvetés volt. A többpártrendszer kibontakozása, léte, a versenyhelyezethez való alkalmazkodás oly módon is érinti az MSZMP-t, hogy változtatnia kell munkastílusán, módszerein, meg kell határoznia az új körülményekhez igazodó politikai arculatát. Hol tart ma ez a folyamat? Erről beszélgettünk Csikós Józseffel, a társadalompolitikai osztály helyettes vezetőjével.

ugyanis a politika lényege szerint a valóságra állandóan reagálnak, tehát reformoknak kell lennie.

— Viszont azt is tudjuk, hogy nem mindenki osztja a véleményben. „En nem ebbe a pártba léptem be” — hallani és nemcsak a ki tudja milyen nosztalgia felhangján, de mindenképpen a változás elutasításaként.

— Szívesen hinném azt, hogy az MSZMP-be csak olyan emberek léptek be, akik vállalták a céljait, az ideológiáját. A többség mellett azonban jelen voltak azok is, akik itt látták egzisztenciális érdekeik érvényesítésének lehetőségét. És nem is kevés azoknak a száma, akiknek a párt működési mechanizmusa csupán az előrelépés emelő-szerkeze volt. Az sem lényegtelen, hogy számosan érzelmi megfontolásból lettek a párt tagjai, ám a politika nem intézhető csupán érzelmi alapon. Tény, hogy más nagy pártokhoz hasonlóan az MSZMP-t is nyomasztják a múlt terhei, az elhibázott döntések, az elmulasztott felismerések. Ugyanakkor az átalakulás igényével szemben kisebb volt a tolerancia és elsősorban azok részéről, akik a bakon ültek, vagy még inkább oda felkapaszkodtak. Most tehát kinek-kinek szuverén joga eldönteni, hogy vállalja-e ezt a pártot, s kiváltéppan azt, amit a tanulságok levonása után a jövőért kíván tenni. A döntés nem könnyű, és azt mindenképpen segíteni kell.

— Ismerik-e önök a „váltalom—nem vállalom” elvintendő kérdésre adott válaszok indítékait?

A tömegek ma távolabb érzik magukat a politikától, mint korábban. Egy friss közvélemény-kutatási megállapítás szerint 1985-ben a megkérdezettek 40 százaléka azt tartotta, hogy „amíg a dolgok jól mennek az országban, addig nem túlságosan érdekel, hogy kinek a kezében van a hatalom”. Most 77 százalék úgy érzi, hogy „az egyszerű emberek ki vannak rekesztve a hatalomból”. Az elgondolkodtató helyzetkép azonban úgy is értékelhető, hogy a mostani, demokratizálódási folyamatba, a politizáló elit mellé nem zárkoznak fel a tömegek éppen azért, mert az ideológiában való csalódás akadályozza őket az új arculat felismerésében. Megkérdeztünk több kilépőt, hogy milyen feltételekkel maradnak volna továbbra is párttagok. A válaszok így foglalhatók össze: „Ha lát-nám az új, meggyőző koncepciót”, „ha szervezeti rendet tapasztalnék”, „ha nem lenne széthúzás a pártvezetésben.” Az országos képet tekintve azt mondanám, hogy a kilépésben és a bennmaradásban egyaránt döntő jelentőségű a helyi politikai küzdelem, s az, hogy az erősödő versenyben milyen vonzó-megtartó erővel vesz részt az MSZMP.

— Az imént a pártvezetést érintő véleményre utalt. A vezetés ellentétei nyilván nem segítik az identitás alakítását. Nem gondolja, hogy ennél többről is szó van, hogy a titkolt, majd tüneti jelenségeként kezelt állapot végső soron magát a pártot bomlasztja?

— Most már tudjuk, hogy a pártértelmezéssel kapott lendület nem gyorsította azt a folyamatot, amely a tényleges politikai párttá váláshoz szükséges. Az egység

reményében magyaráztuk, hogy az erősödő kisebbségi véleménykülönbségek mögött inkább az egyetértő többséggel kell számolni. A vezetés versengése azonban felerősödött, személyes ambíciók váltak hangsúlyossá. Figyelemre méltó, hogy a párttagság körében végzett közvélemény-kutatás megkérdezettjei szerint a politikai helyzet romlását a vezetők hitelvesztése, a bizalmi válság, az MSZMP vezető pozíciójának megingása, valamint a vezetésben tapasztalható ellentétek, az úgynevezett „hatalmi harcok” okozták. Szerintem a pártnak vissza kell térnie az általa megfogalmazott politikai munka, az úgy, a programja elsődleges szerepéhez.

Minden, ami bármely rendű és rangú személyiséghez kapcsolódik, az csak másodlagos jelentőségű lehet. A mozgalom nem válhat az önmenedzselés eszközévé.

— Egy vitában felmerült, hogy a képviselőkhez hasonlóan, vissza lehet-e hívni azt a KB-tagot, akinek a tevékenységével elégedetlen a tagság?

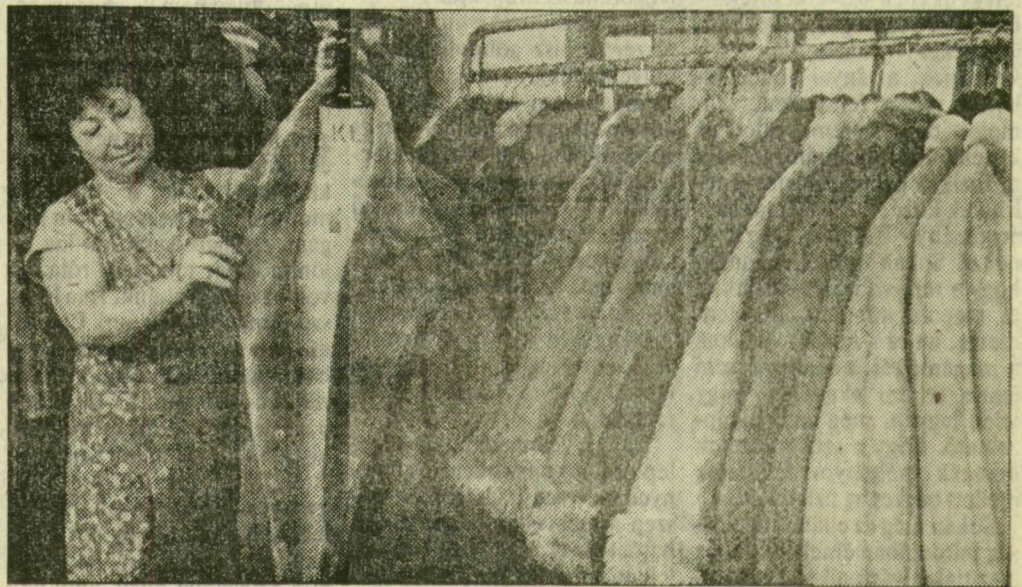
— Ez a lehetőség már korábban is hangot kapott. Most úgy gondolkodunk, hogy a választott vezetőket a választók visszahívhatják. A szervezeti szabályzat tervezete már azt is tartalmazza, hogy a választott testületi tagság idejét a választói fórum határozza meg.

K. E.

Kiváló Pannónia

Szép sikert ért el el-múlt évi munkájával a Pannónia Szőrmekikészítő, Konfekcionáló Kereskedelmi Vállalat szegedi egysége. Az utoljára kiírt munkaverseny értékelése óta a Kiváló Gyár címet mondhatják magukénak.

Nagy László felvétele

Szabadkai vásári mozaik

(Tudósítónktól.)

Szabadkán a Pannónia Nemzetközi Vásáron most már nagy a sürgés-forgás, nemcsak a látogatók száma több különösen a délutáni órákban, hanem az üzlet-emberek is mind nagyobb számban fordulnak meg, és ülnek tárgyalóasztalhoz.

Az első között kötött üzletet a Mezőberényi Műszaki és Vasipari Szövetkezet

jugoszláv fellel, mégpedig 500 ezer darab tálca leszállításáról 300 ezer dollár értékben. Említsere méltó, hogy az évi 2 millió tálca gyártó szövetkezet, amely ebben a tekintetben a három legnagyobb gyártók egyike Európában, jelentős nyugati exportot tudhat a magáénak, például a nyugatnémet Quelle, a Horten és a svájci AG Haufald tüz-

letházak állandó szállítóit már évek óta. Jugoszlávia-ba a Centro-Coop külkereskedelmi vállalatlan keresztül értékesíti 600 mintával készült tálcait. Persze, az elmúlt napokban más magyar vállalatok is folytattak és folytatnak üzleti megbeszéléseket, amiről pénteken tesznek közzé részleteket a vásárgazgatóság-on.

A tegnapi eseményekhez tartozik, hogy délelőtt a jugoszláv és a magyar kiállítók képviselőinek részvételével tanácskozást tartottak a magyar—jugoszláv árucseré-forgalomról, a kishatárforgalomról és a külföldi tőke beruházásának lehetőségéről Jugoszláviában és Magyarországon. Szecei Mihály, a szabadkai körzeti gazdasági kamara elnöke szölt arról részletesen, hangsúlyozva, hogy a magyar—jugoszláv kereskedelmi kapcsolatok további fejlesztése mindenképpen érdekegyeztetést kíván annál is inkább, mivel mindkét részlől a már életbe lépett vagy a jövőben tervezett gazdasági intézkedések ezt szükségessé teszik. Ilyen módon lehet csak előbbre lépni az árucseré-forgalomban és az együttműködés kibővítésében.

Bozsikar Szekulics, a jugoszláv—magyar határ menti áruforgalom jugoszláv szekciójának elnöke szerint az elmúlt 8 évben 628 millió dolláros áruforgalmat valósítottak meg, legnagyobb értékben 1982-ben. Jöllehet az utóbbi években a megtorpanás jellemezte az árucseré-forgalmat, mégis mindkét országban növekedett a határ menti áruforgalom lebonyolító vállalatok száma.

Benedek Tibor, a határ menti áruforgalommal megbízott magyar szekció elnökének szavai szerint a két ország között szabadabb tőkeáramlást kellene biztosítani, továbbfejleszteni és kibővíteni az ipari együttműködést, közös beruházással vállalatokat létrehozni és mindehhez fontos lenne az ügyintézés lerövidítése, és hatékonyabbá tétele. Nem utolsósorban a vámkedvezmények következetesebb alkalmazása és a gazdasági kamarák még szorosabb és összehangoltabb együttműködése.

Szabó József

Leng az inga

Nagyot változott a világ. Nem is oly rég, még azt kellett bizonygatni, hogy a kistermelés egyenrangú a nagyüzemével, és nemzetgazdasági érdek annak támogatása. Most meg már ott tartunk, hogy a nagyüzemek nagy csoportja, a szövetkezetek érzik elengedhetetlennek deklarálni: rájuk is szükség van és lesz. Ha távlatokban gondolkodunk, még haszna is lehet az ingalengésnek. Ugyanis, ha mindkét oldalon szabadon mozoghat, előbb-utóbb beáll az egyensúlyi helyzetbe. Addig azonban számítani kell az ellentmondásokra, a vitákra, s eltérő nézetekre, a kiút megtalálásához ajánlott sokféle, tökéletesnek hitt kulcsokra. Valamelyik majd csak beleillik a zárba.

Most épp a téesszövettség elnöksége tárgyalta e témát. Az összekötő kapocs az integráció. Ahol ez eddig is működött, s tartalmában valós munkát takart, ott a termelők ezután is igénylik majd, a mindenkori helyzetnek megfelelő formában. Ott, ahol az egészeknek csak az volt a célja, hogy a szorgalmasan dolgozó ember teremő munkájából levegyék a sápot, már most gondolkodhatunk róla, hogy e kényelmes bevételt mi mással pótolják. Ez legyen az ő gondjuk. A forrásküti téesszben például van miben bizni, árbevételének egyharmada származik a háztáji és kisegítő gazdaságok integrált termeléséből és a kiskereskedelmi forgalomból. Amint, kínálni tudnak: a szervezethez, a szerződésre termeltes, eszköz- és anyagellátás, értékesítés, biztonság. Ez utóbbi a egyes vállalati formák gazda-

godásával tovább javítható. A nem megfelelő érdekeltiségi, szabályozási rendszer, a piaci viszonyok anarchiája, szektortól függetlenül, mindenkint sújt. S ez a fő kérdés, meg ha ezt háttérbe is szorítják napjaink kisüzemi—nagyüzemi, téessz- és farmgazdaság-vitái.

Az elnökség a Hajdú-Bihar megyeiek TOT-hoz intézett, nyílt levelében megfogalmazottakat támogatja. Ennek lényege: a termelői érdekek most meglévő egy-sége is felbomolhat, ha az érdekképviselő megújítására nem hoznak létre egy olyan fórumot, amely a legkülönbébb törekvéseket összefogja, s kiszűri a párhuzamosságokat. Ebben minden szerevezet részt vehet-ne, amely úgy érzi, szívügye a mezőgazdasági termelők boldogulása. A dolognak, érzésem szerint, vannak szépség-hibái: miért kell erre noszogatni a Termelőszövetkezelek Országos Tanácsát? Egyáltalán, a késlekedésnek

nem az lesz-e az ára, hogy a jobbító szándékú erők úgy érzik majd, e testület nem képvisel már igazi erőt, s eltöklétséget. Akkor meg miért pont ő koordinál?

A helyi szövettség röpcédulája is most jutott a kezembe. Ez is tükrözi a felismerést, hogy e szervezet is csak úgy bizonyíthatja fennmaradását, ha gyökere-sen szakít múltjával. A tervezett Mezőgazdasági Termelők Szövetkezésében a szövetkezetek mellett helye lenne az állami gazdaságoknak és kistermelőknek is. A közös cél tömören így fest: „A mezőgazdasági termelés jövője érdekében, meg kell állítanunk a paraszti munka leértékelődését”.

Egyelőre erre is, mint minden szándéknyilatkozatra, várakozással tekintünk. A minősítésre meg várunk illik. Majd a tények, a tettek, az eredmény, vagy sikertelenség állítja ki a bizonyítványt.

Tóth Szeles István

Magyar Latin-amerikanisták Társasága alakult

A Magyar Tudományos Akadémia központi épületében kedden megalakult a Magyar Latin-amerikanisták Társasága. Azokat a hazai szakembereket fogja össze, akik Latin-Amerikával tudományos, gazdasági, politikai szempontból foglalkoznak, vagy minderről szóló ismeretterjesztő, tevékenységet folytatnak, irodalmi és művészeti értékeket közve-

títenek. Az alakuló ülésen megválasztották a társaság tisztségviselőit: elnöke Andlerle Adam történész, a JATE tanszékvezetője lett. Az alelnökök: Boglár Lajos néprajztudós (MTA) és Róbert László újságíró, a Hungria (Magyarország) című, spanyol nyelvű folyóirat főszerkesztője. A társaság főtákará Kollár Zoltán közgazdász